

мордочка якоїсь казкової тваринки; 3) оцінні: *Який голос; Краса! Благодать; Оце ще дивовижа* та ін. Менше виявлено **генітивних** ОР, в яких головний член є іменником у родовому відмінку (*Жодного руху; Ні слуху, ні духу...*) та **вокативних** (речень-звертань), напр.: *Як розначливо і протягло виривалося з горла: «Мамо! Ма-мо!! Ма-мо!!!»*.

Отже, односкладні речення, представлені у творах Петра Сороки, характеризуються різноманітністю структури та стилістичних навантажень. Зауважимо, що творчість Петра Сороки все більше привертає увагу дослідників завдяки самотності та майстерності письменникового ідіостилю.

Список використаних джерел

1. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
2. Сорока П. Натщесерце. Тернопіль: Астон, 2009. 164 с.

ЛЕКСИЧНЕ БАГАТСТВО ЛІРИЧНОЇ ТРИЛОГІЇ ПЕТРА СОРОКИ «СИМФОНІЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО ЛІСУ» (НА ПРИКЛАДІ ЧАСТИНИ ПЕРШОЇ «ЛІСНИЧІВКА»)

Буда Володимир Андрійович

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
wolod.mir@i.ua*

Описи у творі переконливо нам говорять, що це не банальне зображення конкретного лісу, який розташований за якийсь кілометр від околиць Тернополя. Добре знаючи цю місцину, можемо стверджувати, що у невеликому Петриківському лісі немає ні таємничої лісничівки, ні озера, ні непрохідних хащів... Трилогія, власне, не про змалювання певних пейзажів, а про філософські роздуми автора, на яких наголошує Луїза Оляндер: «...текст П. Сороки надзвичайно мелодійний. І це мелодійність смислотворча, бо іноді

саме її характер емоційно виражає дисгармонійність людського світу, котрий абсурдністю своєю контрастує з мудрістю природи, допомагає відчутти трагедійність *Життя* не тільки на рівні свідомості, а й підсвідомо» [1, с. 141].

Мелодійність, «симфонічність» твору досягається, не в останню чергу, підбором нестандартної лексики. Часто це рідковживані слова або й авторські новотвори. У першому розділі книги зауважуємо ряд оригінальних дієслів, які надають оповіді свіжих відтінків, як от: *відтюгикавши, притербичив, перекабуляє, отьмарилась, біблашіють, микульнув...* Значення окремих з них складно визначити навіть з контексту: «...*притербичив* вовняну ковдру, матрац, казанок» [2, с. 8] – очевидно, приніс; «...*біблашіють* на березі дикі квіти...» [2, с. 31] – можливо, біліють, а, можливо, яскравіють чи цвітуть; «*На одну з тих ялин...микульнув* зайшлий рудий кіт» [2, с. 46] – виліз, видряпався; «*Отьмарилось* і почалася справжня затяжна хлюпавиця» [2, с. 21] – захмарилось, спохмурніло. Зауважуємо цікаві синоніми до слова *призвичаївся*: «*Коли трохи освійчився, у душу повернувся колишній спокій*» [2, с. 45], «*Пан Коцький, що швидко охмолостався на новому місці, теж зморено розлігся на лаві*» [2, с. 48].

Мовотворчість письменника поширюється і на іменники. Оригінальним видається поєднання слів *бідолаха* і *неборака* у неологізмі *бідорака*: «...*заблукав* свідомо, щоб мене, *бідораку*, пожалили» [2, с. 13]. Аналогічно поєднанням слів *крижі* й *банти* автор творить лексему *крижбанти* [2, с. 51]. Аби передати жахіття грози, письменник вживає слово *грозобоїсько* [2, с. 39], проводячи паралель з трагічними часами, коли місцевих жителів виганяли з рідної землі. Цікавий оксиморон зауважуємо у реченні: «*Малинова нешелестінь пливе над притихлою водою...*» [2, с. 21].

Твір насичений образними епітетами, які відображають глибокий ліризм автора: *стиглий сумерок* [2, с. 11], *ненатла ніч* [2, с. 13], *навратливе скиглення* [2, с. 14], *усмуружний погляд* [2, с. 27], *мгляний сон* [2, с. 31], *невіджите літо* [2, с. 57].

Знаходимо в оповіді й вдалі авторські порівняння, наприклад: «...тим частіше великоокі жаби стрибають під ногами, – ніби зелений міні-фесверк» [2, с. 29].

Увесь твір Петра Сороки – це велична ода лісові як природньому явищу: «Усе, що відбувається в лісі – подія, все набирає особливої ваги, навіть звичне» [2, с. 14]. Ольга Шеховцова зауважує: «Автор розгортає надзвичайні картини природи, майстерно змальовує пейзажі і передає власні відчуття, бо не мислить людське існування без органічного поєднання з природою» [3, с. 322].

Письменник захоплюється усім, що є частиною лісу, наповнює його. Він нанизує на нитку своєї оповіді різноманіття флори і фауни: «Тут козелець і трав'янка, куряча сліпота і костриця, ялівець і папороть, рогоза і материнка, м'ята і пижмо, тонконіг і смолянка» [2, с. 15]; «Нещодавно появились струнки підберезники та схожі на прив'ялий листок сиріжки...за тиждень-другий з'являться тендітні лисички, спокусливі з виду маслюки, яскраві рижики, а там і міцні білі гриби...» [2, с. 30]; «Які тільки птахи не розсипають тут свій щєбіт: сойки, чижі, шпаки, щиглики, гаїчки, горішанки, пищухи, шишкарі...» [2, с. 22].

Отже, мова розділу «Лісничівка» характеризується високою ліричністю, образністю, лексичним багатством. Зауважуємо, що для ідіостилю П. Сороки притаманне творення неологізмів, які вартують того, аби стати надбанням української літературної мови.

Список використаних джерел

1. Оляндер Л. Природа в дзеркалі людини: два ракурси (за матеріалом діалогії Петра Сороки «Симфонія Петриківського лісу» і «Де свище Овлур»). *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: філологічні науки*. 2017. № 2(14). С. 139-146.
2. Сорока П. Лісничівка. *Симфонія Петриківського лісу*. Львів: Априорі, 2015. С. 7-71.

3. Шеховцова О. Жанрові модифікації «Денників» Петра Сороки. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: збірник наукових праць Ужгородського національного університету*. 2011. Вип. 15. С. 321-323.

КОНЦЕПТ «БОГ» У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ

Б.-І. АНТОНІЧА ТА П. СОРОКИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Вільчинська Тетяна Пилипівна

доктор філологічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,

tetyana_v@ukr.net

На початку ХХІ ст. повноцінне формування нової системи культурних цінностей в Україні не може відбуватися в тому духовному вакуумі, що створювався протягом століть, відмежовуючи сучасну українську літературу від власної національно-історичної спадщини і західної культури, від найважливіших досягнень у галузі гуманітарних наук, зокрема тих, що торкаються різних аспектів релігійної свідомості. Тому пошук істинних цінностей сьогодні значною мірою передбачає актуалізацію багатой літературної спадщини українського народу в духовному світі сучасника. Пріоритетним при цьому стає вивчення релігійно-філософської поезії. Попри те, що її феномен привертає увагу уже протягом тривалого періоду, вона, як і раніше, належить до малодосліджених. Здебільшого вона розглядалася на локальних синхронних зрізах, наприклад, у контексті загально світоглядної (Е. Соловей), соціально-психологічної (Л. Голомб), історіософської (С. Козак), біблійної (В. Антофійчук, В. Сулима) та деяких інших парадигм. При цьому перевагу віддавали тим митцям і творам, що традиційно залучалися до першорядних, тоді як великі обшири української поезії ще потребують свого дослідження. З огляду на об'єктивну складність і малодослідженість усього комплексу проблем, пов'язаних із розвитком української релігійно-